

Ain Adam Oseh B'ilaso B'ilas Z'nus
March 19, 1995

1) Under What Conditions Does 'Ain Adam Oseh B'ilaso B'ilas Z'nus' Apply?

תלמוד בבלי מסכת גיטין דף פא עמוד א

מתני' המגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי ב"ש אומרים אינה צריכה הימנו גט שני ובה"א צריכה הימנו גט שני אימתי בזמן שנתגרשה מן הנשואין ומודים בנתגרשה מן האירוסין שאינה צריכה הימנו גט שני מפני שאין לבו גס בה גמ' אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מחלוקת בשראיה שנבעלה דב"ש סברי אדם עושה בעילתו בעילת זנות וב"ה סברי אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות אבל לא ראוה שנבעלה דברי הכל אינה צריכה הימנו גט שני תנן ומודים בנתגרשה מן האירוסין שאינה צריכה הימנו גט שני שאין לבו גס בה ואי בשראיה שנבעלה מה לי מן האירוסין ומה לי מן הנשואין אלא מת' בשלא ראוה שנבעלה ור' יוחנן דאמר כי האי תנא דתניא א"ר שמעון בן אלעזר לא נחלקו ב"ש וב"ה על שלא ראוה שנבעלה שאינה צריכה הימנו גט שני על מה נחלקו על שראוה שנבעלה שבש"א אדם עושה בעילתו בעילת זנות וב"ה"א אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות ומתני' דאוקימנא בלא ראוה שנבעלה במאי פליגי דאיכא עדי יחוד וליכא עדי ביאה ב"ש סברי לא אמר' הן הן עדי יחוד והן הן עדי ביאה וב"ה סברי אמרינן הן הן עדי יחוד והן הן עדי ביאה ומודים בנתגרשה מן האירוסין שאינה צריכה הימנו גט שני דכיון דאין לבו גס בה לא אמרינן הן הן עדי ביאה ומי אמר ר' יוחנן הכי והאמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה ואוקימנא למתניתין בשלא ראוה שנבעלה אמוראי נינהו ואליבא דרבי יוחנן.

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף פ עמוד א

דא"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן מלקין על החזקות **סוקלין ושורפין על החזקות** ואין שורפין תרומה על החזקות מלקין על החזקות כרב יהודה דאמר רב יהודה הוחזקה נדה בשכינותיה בעלה לוקה עליה משום נדה סוקלין ושורפין על החזקות כדרכה בר רב הונא דאמר רבה בר רב הונא איש ואשה תינוק ותינוקת שהגדילו בתוך הבית נסקלין זה על זה ונשורפין זה על זה א"ר שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא מעשה באשה שבאת לירושלים ותינוק מורכב לה על כתיפה והגדילתו ובא עליה והביאום לבית דין וסקלום לא מפני שבנה ודאי אלא מפני שכרוך אחרית.

רמב"ם הלכות גירושין פרק י

הלכה יז - המגרש את אשתו וחזר ובעלה בפני עדים קודם שתנשא לאחר בין שגירשה מן הנשואין בין מן האירוסין הואיל ואשתו היתה הרי זו בחזקת שהחזירה ולשם קידושין בעל לא לשם זנות, ואפילו ראו אותו שנתן לה מעות, שחזקה היא שאין אדם עושה בעילתו באשתו בעילת זנות והרי בידו לעשותה בעילת מצוה, לפיכך הרי זו בחזקת מקודשת קידושי ודאי וצריכה ממנו גט שני **הלכה יח** - נתייחד עמה בפני עדים והוא שיהיו שני העדים כאחד, אם היתה מגורשת מן הנשואין חוששין לה שמא נבעלה והן הן עידי יחוד הן הן עידי ביאה, שכל המקדש בביאה אינו צריך לבעול בפני עדים אלא יתייחד בפניהן ויבעול כמו שבארנן לפיכך צריכה גט מספק והרי היא ספק מקודשת, ואם היתה מגורשת מן האירוסין אין חוששין לה שהרי אין לבו גס בה. **הלכה יט** - הורו מקצת הגאונים **שכל אשה שתבעל בפני עדים צריכה גט, חזקה שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות**, והגדילו והוסיפו בדבר זה שעלה על דעתם עד שהורו שמי שיש לו בן משפחתו חוששין לו ולא תתייבם אשתו שמא שחרר שפחתו ואחר כך בא עליה, ויש מי שהורה שודאי שחרר שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות וכל הדברים האלו רחוקים הם בעיני עד מאד מדרכי ההוראה ואין ראוי לסמוך עליהן, שלא אמרו חכמים חזקה זו אלא באשתו שגירשה בלבד או במקדש על תנאי ובעל סתם שהרי היא אשתו ובאשתו הוא שחזקתו שאינו עושה בעילתו בעילת זנות עד שיפרש שהיא בעילת זנות או שיפרש שעל תנאי הוא בועל, **אבל בשאר הנשים הרי כל זונה בחזקת שבעל לשם זנות עד שיפרש שהוא לשם קדושין**, ואין צריך לומר בשפחה או בגויה שאינה בת קדושין שאין חוששין להן כלל והרי הבן מהן בחזקת גוי ועבד עד שיודע בודאי שנשתחררה אמו או נתגיירה. /השגת הראב"ד/ והרי הבן מהן בחזקת גוי ועבד עד שיודע בודאי שנתגיירה אמו או נשתחררה א"א בגויה ודאי כן הוא כדבריו שהרי אין בידו לגיירה אבל בשפחתו שיש בידו לשחררה דבריהם קרובים דלא שביק היתירא ואכיל איסורא אלא א"כ הוחזק בפריצות עריות, וכן בת ישראל שתבעל בעדים אם לא היו חשודים בפריצות עריות העמד בני ישראל ובנות ישראל על חזקתן ובחזקת כשרות הן שלא יתפרצו בפני עדים לזנות ודברי הגאונים ז"ל קיימים הם.

רמב"ם הלכות יבום וחליצה פרק א

הלכה ג - זה שני בתורה ובן אין לו אחד הבן ואחד הבת או זרע הבן או זרע הבת הואיל ויש לו זרע מכל מקום בין מאשה זו בין מאשה אחרת הרי זה פוטר את אשתו מן החליצה ומן היבום. אפילו היה לו זרע ממזר או עובד עבודה זרה הרי זה פוטר את אשתו מן החליצה ומן היבום.

הלכה ד - אבל בנו מן השפחה ומן הנכרית אינו פוטר שזרע הבא מן השפחה עבדים והבא מן הגויה גוים וכאילו אינם, הרי הוא אומר בשפחה האשה וילדיה תהיה לאדוניה מלמד שולדה כמה, ובגויה הוא אומר כי יסיר את בנך מאחרי מסיר אותו מלחשב בקהל, ואע"פ שנשתחרר בנו מן השפחה או נתגייר בנו מן הגויה הרי הן כשאר הגרים והמשוחררין ואינן פוטרין את אשתו. הרי שהיה לו בן מן השפחה שלו ושחררו ושחררה ונשאה ומת בלא זרע הרי זו תתייבם לאחיו ואע"פ שבנה ממנו קיים שכבר שחררו.

רמב"ם הלכות אישות פרק ז הלכה כג

המקדש על תנאי וחזר אחר כמה ימים וביטל התנאי אע"פ שבטלו בינו לבינה שלא בפני עדים בטל התנאי והרי היא מקודשת סתם וכן אם היה התנאי מן האשה ובטלה אותו אחר כך בינה לבינו בטל התנאי, לפיכך המקדש על תנאי וכנס סתם או בעל סתם הרי זו צריכה גט אע"פ שלא נתקיים התנאי שמא ביטל התנאי כשבעל או כשכנס. וכן המקדש בפחות משהו פרוטה או במלוה וחזר ובעל סתם בפני עדים צריכה גט שעל בעילה זו סמך ולא על אותן הקידושין הפסולין, חזקה היא שאין אדם מישראל הכשרים עושה בעילתו בעילת זנות והרי בידו עתה לעשותה בעילת מצוה.
/השגת הראב"ד/ אע"פ שבטלו בינו לבינה שלא בפני עדים בטל התנאי והרי היא מקודשת סתם א"א אינו כן אלא א"כ כנסה סתם בעדים דהוה ליה כמו שביטל תנאו בעדים.

2) Halachic Status of an Apostate with Respect to Marriage

אוצר גאונים יבמות תעד (רס"ג)

ר ב ס ע ד י ה ז צ ל ה. ו ש ש א ל ת ם א ש ת א י ש ש ה ל ך ב ע ל ה ל מ"ה

ובא ישראל משומר וכנסה כמנהג גוים והולידה בן ואח"כ בא בעלה ונתן לה גט ואותו משומר מחלל שבתות בפרהסיא, עכשיו אותו וולד כשר הוא כי אביו נחשב כגוים וגוי ועבד הבא על בת ישראל הוולד כשר או דילמא כיון שאם חזר בו ישראל גמור הוא והוולד מסור.

כך ראינו שהולד מסור לא מטעם שאם חזר בו משומר הרי הוא כישראל לכל דבריו אלא מפני שהיתה הורתו ולידתו בקדושה ואין הולכין בדין זה אחר שמירת שבת ולא אחר חילולה לפי שבשני מקומות צריך לדעת משפטי משומר ושתי בחינות יש להן, מקום ראשון לענין לכרך ולזמן ולבטל רשות וכדומה להן מן המצות בחינתו בכל אלה לראות השומר הוא את השבת או מחללה כדחניא א) ישראל משומר המשמר שבת בשוק הרי הוא כישראל לכל דבריו שמבטל רשות ושאינו משמר שבת בשוק הרי הוא כגוי ואינו מבטל רשות. ומקום שני לענין קדושין וגיטין חליצה ומאונין וממזרות וכדומה להן מכל המצות בחינתו בכל אלה לראות אם היתה הורתו ולידתו בקדושה קדושיו קידושין וגיטו גט וחליצתו חליצה ובניו מחייבי כריתות מסורין כמו ששנינו לענין גרים היתה הורתן ולידתן בקדושה הרי הן כישראל לכל דבריהם כללו של דבר במצות הלך אחר שמירת שבת בעריות הלך אחר הריון ולידה אף כאן כיון שנתיהוד ונולד בקדושה ובא על אשת איש הולד מסור גמור [הוא] ואין בדבר זה ספק וכך הוא הדין ואין לשנות.

אבל ב) בתשובו' דקמאי משום דחילל שבתו' אינו כיש' שני' ג) ביני ובין בני ישראל כל המשמר שבי' נקרא ישר' ותניא ד) מקבלין קורבנות מסושעני יש' חוץ מן המומר ליון נסך ולחלל שבתות בפרהסיא. חילכך מחלל שבתו' בפרהסיא עכו"ם הוא ה) וקידושיו לא קידושין.